

Міністерство освіти і науки України
Чорноморський національний університет імені Петра Могили
Кафедра соціальної роботи, педагогіки і логопедії

Методична серія. Випуск 461

Заснована в 2016 році

Н. В. Савінова, М. І. Берегова

ВКАЗІВКИ ЩОДО НАПИСАННЯ МАГІСТЕРСЬКИХ РОБІТ

Методичні вказівки

*Для спеціальності А6 Спеціальна освіта
спеціалізації А6.01 Логопедія*

Миколаїв – 2025

Рекомендовано до друку Вченою радою Навчально-наукового медичного інституту ЧНУ імені Петра Могили Могили (витяг з протоколу №7 від 19 березня 2025 року).

Рецензент:

О. В. Дрозд, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри психології Навчально-наукового медичного інституту Чорноморського національного університету імені Петра Могили.

Савінова Н. В.

С 13   Вказівки щодо написання магістерських робіт : метод. вказівки для спец. А6 Спеціальна освіта спец. А6.01 Логопедія / Н. В. Савінова, М. І. Берегова. – Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2025. – 36 с. – (Методична серія ; вип. 461).

Метою даних методичних вказівок є визначення теоретичних та практичних умов ефективного написання здобувачами вищої освіти магістерських кваліфікаційних робіт, ознайомлення студентів із загальними вимогами до виконання такого виду робіт.

Для здобувачів II (магістерського) рівня вищої освіти, керівників магістерських робіт, а також науково-педагогічних працівників, які здійснюють організацію та управління науково-дослідницькою діяльністю здобувачів.

УДК 001.891:[378.016:91-056.264](076)

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1. ВИМОГИ ДО НАПИСАННЯ НАУКОВОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧА	4
Загальні положення.....	4
Зміст, структура та обсяг магістерської роботи	4
Організація виконання кваліфікаційної роботи	6
Запобігання академічному плагіату	9
Підготовка, порядок та процедура захисту кваліфікаційних робіт.....	11
Особливості підготовки та захисту кваліфікаційних робіт для здобувачів дистанційної форми навчання та у разі настання особливих обставин	13
Критерії оцінювання кваліфікаційної роботи.....	15
РОЗДІЛ 2. ЗАГАЛЬНА СТРУКТУРА КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ	18
Особливості написання кваліфікаційних робіт зі спеціальності	
Спеціальна освіта (за спеціалізаціями). Логопедія.	18
Вступ	19
Розділи кваліфікаційних робіт	21
Висновки	22
РОЗДІЛ 3. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ ТА ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ.....	24
Вимоги до мови і стилю кваліфікаційної роботи	24
Технічні вимоги до кваліфікаційних робіт	25
Таблиці, рисунки та формули	25
Графічне представлення результатів (діаграми, графіки та ін.) ...	26
Посилання на літературу та список літератури.....	27
Додатки	28
ДОДАТКИ.....	29
Додаток А	29
Додаток Б	30
Додаток В.....	31
Додаток Г	33

РОЗДІЛ 1.

ВИМОГИ ДО НАПИСАННЯ НАУКОВОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧА

Загальні положення

Магістерська робота є важливим видом самостійної наукової роботи студентів, під час написання якої вони опановують методи та набувають вміння проведення наукового дослідження. Написанням магістерської роботи студент завершує свою навчальну та наукову підготовку в університеті. Вона повинна засвідчити професійну зрілість випускника, виявити його загальнонаукову та спеціальну підготовку, вміння застосовувати здобуті в університеті знання для розв'язання конкретних наукових та практичних завдань.

Основною вимогою, яка ставиться перед студентами, є самостійне і творче виконання завдань магістерської роботи.

Під час процесу підготовки кваліфікаційної роботи здобувач вищої освіти має продемонструвати рівень підготовленості до професійної діяльності галузі логопедичної науки.

Другий (магістерський) рівень вищої освіти передбачає здобуття здобувачем поглиблених теоретичних та/або практичних знань, умінь, навичок за обраною спеціальністю (А6 Спеціальна освіта (за спеціалізаціями) спеціалізації А6.01 Логопедія), загальних засад формування наукової та/або професійної діяльності, інших компетентностей, достатніх для ефективного виконання завдань інноваційного характеру відповідного рівня професійної діяльності.

Зміст, структура та обсяг магістерської роботи

Магістерська робота оформлюється у вигляді спеціально підготовленого рукопису у твердій палітурці та (або) електронному форматі, написаного державною мовою (або англійською).

Кваліфікаційна робота – це завершене навчально-наукове дослідження, що синтезує підсумок теоретичної та практичної підготовки в межах нормативної та вибіркової складових освітньо-професійної програми підготовки здобувачів за відповідною спеціальністю. Зміст кваліфікаційної роботи повинен відповідати стандартам вищої освіти. Робота повинна розкривати самостійне дослідження автора, містити елементи новизни та відображати практичне значення одержаних результатів, їх апробацію та можливість впровадження в сферу практичної діяльності.

Кваліфікаційна магістерська робота передбачає проведення досліджень щодо розв'язання актуальної наукової, практичної або іншої проблеми, відповідно до спеціальності (спеціалізації за наявності), синтезує підсумок теоретичної та практичної підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти в межах певної освітньої програми і є формою контролю набутих здобувачем під час навчання знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей, що визначає здатність особи успішно проводити професійну та/або наукову діяльність.

Кваліфікаційна магістерська робота магістра виконується здобувачами всіх форм навчання протягом навчання на обраній освітній програмі відповідно до встановленого графіку (якщо така форма атестації передбачена стандартом вищої освіти та/або освітньою програмою).

Обсяг часу на виконання кваліфікаційної магістерської роботи визначено освітньою програмою підготовки здобувачів та відповідним навчальним планом.

На підставі результатів публічного захисту кваліфікаційної роботи магістра на засіданні ЕК здобувачеві присвоюється освітня кваліфікація «магістр» відповідної спеціальності.

Рекомендуються наступні обсяги кваліфікаційних робіт:

– кваліфікаційна магістерська робота — 70–100 сторінок (без урахування додатків).

Зазначені обсяги кваліфікаційних робіт можуть варіювати в межах $\pm 10\%$.

При підрахунку загального обсягу кваліфікаційної роботи не враховуються: індивідуальне завдання, анотації, відгук керівника, рецензія, додатки, короткий звіт з перевірки на унікальність.

Кваліфікаційна робота оформлюється відповідно до державних стандартів України:

– ДСТУ 3008:2015 «Інформація та документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура та правила оформлювання»;

– ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання».

Обов'язковими структурними елементами кваліфікаційної роботи є:

1) Титульна сторінка роботи.

2) Зміст. Подають на початку роботи. Він містить найменування та номери початкових сторінок вступу, усіх розділів, підрозділів та пунктів, висновків, переліку джерел посилання, додатків.

3) Перелік умовних позначень, символів, одиниць і термінів (за потреби). Такий перелік наводиться, якщо в роботі вжита специфічна

термінологія, маловідомі скорочення, нові символи тощо. Перелік друкується двома колонками, у яких ліворуч за абеткою наводять скорочення, праворуч — їх детальну розшифровку.

4) Вступ. У вступі обґрунтовується актуальність теми, формулюється мета та завдання, які необхідно вирішити для досягнення поставленої мети, об'єкт та предмет дослідження, елементи наукової новизни (за наявності) та практичне значення одержаних результатів, розкривається сутність проблеми та подається загальна характеристика роботи, наводиться інформація про апробацію результатів.

5) Основна частина. Складається з розділів, підрозділів, пунктів та підпунктів. Структура основної частини роботи повинна розкривати реалізацію завдань кваліфікаційної роботи. У розділах основної частини подають: аналітичний огляд літератури за темою і вибір напрямків досліджень, викладення загальної методології та основних напрямів досліджень, експериментальну частину і методику досліджень, проведені теоретичні або експериментальні дослідження, аналіз і узагальнення їх результатів.

6) Висновки повинні містити чіткий виклад найбільш важливих результатів дослідження з пропозиціями та побажаннями щодо подальшого дослідження певної теми. Їх головна мета — підсумки проведеної роботи. Важливо, щоб сформульовані висновки відповідали поставленим завданням.

7) Список використаних джерел. При його укладанні допускається використання одного із можливих способів упорядкування матеріалу у списку: за алфавітом чи за порядком згадування у тексті.

8) Додатки.

За необхідності до додатків доцільно включити допоміжний матеріал (у разі його значної кількості та неможливості подати у тексті), необхідний для повноти сприйняття роботи: інструкції та методики, опис алгоритмів дій; ілюстрації допоміжного характеру (таблиці, діаграми, схеми, графіки, карти тощо); формули і розрахунки, зразки анкет, тестів, опитувальних листів та ін.

На кожний додаток повинно бути посилання в тексті основної частини роботи.

Організація виконання кваліфікаційної роботи

Організаційно процес виконання кваліфікаційної роботи складається з таких етапів:

— *підготовчий* — вибір здобувачем тематики дослідження та керівника, остаточне формулювання теми кваліфікаційної роботи.

Після затвердження теми кваліфікаційної роботи та ознайомлення з її завданнями здобувач разом із керівником розробляє календарний

план виконання кваліфікаційної роботи із зазначенням усіх етапів та офіційних термінів виконання. Цей план відображається у індивідуальному завданні на кваліфікаційну роботу і підписується здобувачем, керівником та затверджується завідувачем кафедри, відповідальною за реалізацію освітньої програми (далі Кафедра).

Зміна календарного плану виконання кваліфікаційної роботи допускається тільки за згодою чи з ініціативи керівника та затверджується завідувачем відповідної кафедри;

– *основний* — безпосереднє виконання здобувачем вищої освіти затвердженого індивідуального завдання: ознайомлення зі станом проблеми, збирання фактичних матеріалів, проведення необхідного огляду та аналізу схожих розробок та їх застосувань у відповідних галузях тощо. Проведення експерименту чи анкетування, збирання фактичного матеріалу, обробка фактичного матеріалу, викладення тексту роботи згідно з її структурою, формулювання висновків та рекомендацій, підготовка публікацій з тематики дослідження;

– *оформлювальний* — завершується поданням оформленої роботи до попереднього заслуховування на засіданні випускової кафедри з метою вирішення питання щодо допуску (недопуску) здобувача до захисту на засіданні ЕК, оформленням в установленому порядку документів: звіту про перевірку роботи на ознаки академічного плагіату, відгуку керівника, рецензії роботи. Допуск до захисту кваліфікаційної роботи надається Кафедрою після попереднього заслуховування та обговорення її результатів, але не пізніше трьох тижнів до початку роботи ЕК (початку підсумкової атестації випускників) із відповідної спеціальності та освітнього рівня.

– *заклучний* — підготовка доповіді та ілюстративних матеріалів (презентації) до захисту кваліфікаційної роботи перед ЕК, безпосередній захист, оголошення результатів захисту (оцінки) одним з членів ЕК.

Формування тематики кваліфікаційних робіт здійснюється кафедрами за кожною освітньою програмою і доводиться до відома здобувачів.

Тематика кваліфікаційних робіт переглядається й оновлюється щорічно та має відображати найсучасніші тенденції розвитку науки, відповідної галузі та суспільства. Напрями дослідження повинні відповідати предметній області спеціальності, урахувати вимоги стандартів вищої освіти за спеціальностями та освітніх програм, потреби науки та практики, результати науково-дослідної роботи Кафедри.

Вибір напрямку кваліфікаційної роботи є прерогативою здобувача вищої освіти з урахуванням: власних наукових інтересів; запропонова-

них кафедрою тематики наукових досліджень; особливостей баз практики, на матеріалах яких виконується кваліфікаційна робота; можливості отримання необхідної інформації. Здобувачу надається право запропонувати власний напрям дослідження в межах предметної області освітньої програми з обґрунтуванням доцільності його розроблення.

Кваліфікаційна робота також може виконуватися за тематикою, яку замовляють підприємства, установи та організації, що уклали з Університетом відповідні угоди або з якими пов'язана трудова (підприємницька) діяльність здобувачів.

Тема кваліфікаційної роботи повинна бути актуальною, вказувати на наявність невирішених чи недостатньо обґрунтованих проблем у наукових джерелах, законодавстві, практичній діяльності організацій, установ, підприємств, державних органів, відповідати сучасному стану певного напрямку та векторам його розвитку, а також передбачати очікувані результати, які відповідають реальним потребам економіки та розвитку суспільства і спрямовані на їх практичне впровадження.

Формування та затвердження теми кваліфікаційної роботи відбувається за такою процедурою:

- здобувач спільно з обраним керівником формує тему кваліфікаційної роботи;
- здобувач письмово заявляє про тему кваліфікаційної роботи та керівника за формою встановленого зразка;
- теми кваліфікаційних робіт здобувачів обговорюються і затверджуються на засіданні Кафедри;
- завідувач Кафедри на підставі поданих здобувачами заяв та рішення кафедри щодо тем кваліфікаційних робіт формує і вносить проєкт наказу ректора Університету щодо затвердження тем кваліфікаційних робіт і оформлює його не пізніше ніж за шість місяців до початку атестації.

У виняткових випадках на підставі обґрунтованої заяви здобувача вищої освіти, узгодженої з керівником та завідувачем кафедри, можливе редакційне уточнення затвердженої теми. Така зміна затверджується додатковим наказом ректора університету або особою, уповноваженою на виконання його обов'язків. Проєкт наказу готує Кафедра і оформлює його до перевірки кваліфікаційної роботи на рівень академічного плагіату.

Для керівництва кваліфікаційними роботами здобувачів Кафедра пропонує керівників зі складу професорів, доцентів, старших викладачів (для кваліфікаційних магістерських робіт — обов'язково з науковим ступенем). У випадках, коли робота має прикладний характер, до

її консультування (в цілому, чи за окремими розділами) можуть залучатися висококваліфіковані спеціалісти відповідної галузі діяльності.

Керівник кваліфікаційної роботи:

- надає здобувачеві консультативну допомогу з формулювання теми кваліфікаційної роботи, структури, ключової ідеї та робочої гіпотези дослідження; опрацювання необхідних джерел, зокрема нормативних і довідкових матеріалів, наукових видань тощо за темою кваліфікаційної роботи.

- розробляє (спільно зі здобувачем) індивідуальне завдання на виконання кваліфікаційної роботи, яке в подальшому затверджує завідувач кафедри;

- здійснює систематичне керівництво виконанням кваліфікаційної роботи, контролює відповідність змісту кваліфікаційної роботи індивідуальному завданню, дотримання вимог оформлення кваліфікаційної роботи, що зазначені у відповідних положеннях та методичних рекомендаціях;

- здійснює контроль за дотриманням здобувачем графіку виконання кваліфікаційної роботи;

- виконує перевірку завершеної кваліфікаційної роботи на рівень академічного плагіату;

- готує відгук на кваліфікаційну роботу.

У випадку негативного відгуку Кафедрою створюється комісія, яка розглядає роботу та дає відгук. До складу комісії керівник не залучається. У разі негативного відгуку комісії здобувач до захисту не допускається.

Підставою до негативного відгуку є відсутність позитивних висновків за означеними вище критеріями для відгуку керівника та плагіат у роботі. Якщо комісія дає позитивний відгук, то завідувач Кафедри підписує позитивний відгук комісії, а здобувач допускається до попереднього захисту.

Запобігання академічному плагіату

Під академічним плагіатом розуміється використання у кваліфікаційній роботі чужого тексту, опублікованого на паперовому або електронному носії, без посилання на джерело. Різновидами плагіату визнаються такі:

- дослівний виклад запозиченого тексту;

- виклад запозиченого тексту із заміною слів і виразів без зміни змісту.

З метою здійснення контролю самостійного виконання кваліфікаційних робіт використовуються спеціалізовані програми, які дозволяють виявити наявність у них текстових збігів та рівень її унікальності.

Основні цілі запровадження комп'ютерної перевірки кваліфікаційної роботи на плагіат та визначення рівня унікальності роботи:

- підвищення якості та ефективності навчального процесу;
- забезпечення належного рівня кваліфікаційних робіт, що виконуються здобувачами в ЗВО;
- дотримання прав інтелектуальної власності фізичних та юридичних осіб при роботі з оприлюдненими (опублікованими) джерелами інформації;
- удосконалення дослідницької компетентності здобувачів, зокрема, навичок коректної роботи із джерелами наукової інформації;
- роз'яснення відповідальності за порушення загальноприйнятих правил цитування при виконанні кваліфікаційних робіт, дотримання вимог наукової етики;
- стимулювання самостійності та індивідуальності при виконанні науково-дослідних робіт.

Безпосередньо за визначення рівня унікальності кваліфікаційної роботи відповідає завідувач Кафедри.

Для перевірки на плагіат та рівень унікальності виконавець подає кваліфікаційну роботу керівнику, для перевірки у форматах *.odf, *.doc, *.docx, *.rtf не пізніше, ніж за тиждень до її попереднього розгляду (попереднього захисту) і прийняття рішення щодо надання допуску до захисту на засіданні ЕК.

Протягом трьох днів керівник кваліфікаційної роботи здійснює перевірку на виявлення ознак академічного плагіату та оформлює її результати за допомогою програмного продукту у формі звіту подібності. Аналіз звіту подібності здійснює науковий керівник і на його основі приймає рішення про наявність чи відсутність академічного плагіату. За результатом перевірки завідувач Кафедри приймає рішення про допуск / недопуск кваліфікаційної роботи до попереднього захисту або про її доопрацювання у визначений термін та повторну перевірку на плагіат та рівень унікальності. Рішення повідомляється здобувачу протягом трьох робочих днів після його прийняття усно або за допомогою електронних засобів зв'язку.

Здобувач несе відповідальність за надання електронної версії своєї кваліфікаційної роботи у терміни, встановлені цим Положенням.

Завідувач Кафедри несе відповідальність за перевірку кваліфікаційної роботи на наявність ознак академічного плагіату у встановлені терміни, прийняття об'єктивного рішення про допуск / недопуск роботи до попереднього захисту чи про доопрацювання роботи і повторну її перевірку на наявність академічного плагіату та рівень унікальності.

Завідувач Кафедри у випадку незгоди здобувача з прийнятим рішенням за результатами перевірки на плагіат призначає комісію з членів Кафедри (завідувач Кафедри і дві особи з числа провідних науково-педагогічних працівників Кафедри) задля проведення додаткової перевірки.

Остаточне рішення щодо результатів такої перевірки приймається на засіданні кафедри з урахуванням висновків комісії. Здобувачу повинна бути надана можливість довести самостійність виконання ним кваліфікаційної роботи.

Здобувач допускається до захисту кваліфікаційної роботи за наявності в ній запозиченого тексту, який містить коректні посилання на джерела, не більше відсотка, встановленого рішеннями вчених рад відповідних навчально-наукових інститутів / факультетів.

Підготовка, порядок та процедура захисту кваліфікаційних робіт

Кваліфікаційні роботи проходять попереднє слухання на засіданні кафедри за встановленим графіком, але не пізніше як за 3 тижні до початку підсумкової атестації.

На попередній захист здобувач повинен подати перевірений керівником текст роботи у електронному варіанті.

Попередній захист проводиться на засіданні Кафедри за обов'язкової присутності особи, яка призначена керівником комісії з попереднього захисту, керівника та здобувача освіти (автора роботи) і передбачає такі процедурні етапи:

- виступ автора кваліфікаційної роботи з повідомленнями про основні положення роботи;
- детальні відповіді здобувача на усні та письмові запитання членів кафедри щодо змісту та суті роботи

Кафедра робить висновок про готовність роботи до захисту, встановлює терміни опрацювання зауважень та подачі на Кафедру роботи, оформленої згідно з вимогами.

Висновок Кафедри є підставою для допуску роботи до захисту перед екзаменаційною комісією.

Підготовка роботи до захисту полягає у наступному.

Не пізніше як за 15 днів до захисту здобувач подає на Кафедру для перевірки:

- електронну версію кваліфікаційної роботи;
- відгук наукового керівника про виконання кваліфікаційної роботи;
- письмову рецензію на кваліфікаційну роботу;

– короткий звіт подібності за результатами перевірки кваліфікаційної роботи антиплагіатною системою, визначеною Університетом.

Відгук наукового керівника та рецензія на кваліфікаційну роботу надаються у паперовій формі.

Дозволяється використання фотокопій документів з наступним надсиланням засобами поштового зв'язку їх оригіналів в паперовій формі або в електронній формі з накладеним кваліфікованим електронним підписом за 15 календарних днів до захисту кваліфікаційної роботи.

Рецензування кваліфікаційних робіт здійснюють висококваліфіковані викладачі чи науковці, які є фахівцями в певній галузі, спеціалісти виробничих, наукових і проєктних організацій, що відповідають профілю виконаної роботи.

Рецензія має бути об'єктивною, відображати як позитивні, так і негативні сторони роботи і містити рекомендовану оцінку за прийнятою шкалою оцінювання знань здобувачів. Особливу увагу в рецензії потрібно звернути на:

- актуальність теми;
- якість та глибина проробки основних розділів (теоретичних питань, розрахунків, а також конструкторських, технологічних, економічних та інших рішень, експериментальних досліджень тощо);
- наявність у роботі особистих пропозицій і рекомендацій, їх новизна, перспективність, практична цінність;
- достовірність результатів, коректність та обґрунтованість висновків;
- вміння здобувача використовувати засоби обчислювальної техніки для вирішення поставлених у роботі задач;
- якість викладу (науковий стиль, мовна грамотність) та оформлення роботи;
- відповідність роботи існуючим вимогам до робіт такого типу;
- недоліки роботи;
- загальна оцінка кваліфікаційної роботи — «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно» та висновок щодо можливості присудження здобувачеві відповідної кваліфікації зі спеціальності.

Рецензент також має зазначити дату рецензування роботи, своє прізвище, ім'я та по батькові, місце роботи і посаду, яку обіймає.

Здобувач має право заздалегідь ознайомитися із текстом рецензії.

Негативна рецензія не є підставою недопуску роботи до захисту.

Заходи щодо допуску та захисту кваліфікаційних робіт мають проходити відповідно до затверджених на поточний навчальний рік графіку навчального процесу та розкладу захистів кваліфікаційних робіт.

Процедура захисту включає:

- доповідь здобувача;
- озвучення висновків наукового керівника та рецензента;
- відповіді здобувача на запитання членів ЕК та осіб, присутніх на захисті (з дозволу та в порядку, визначеному головою комісії);
- прийняття та озвучення рішення екзаменаційної комісії про результати захисту кваліфікаційної роботи.

У своїй доповіді здобувачу доцільно висвітлити такі важливі питання, як обґрунтування актуальності теми дослідження; мету, завдання, об'єкт, предмет дослідження; що вдалося встановити, виявити, довести; якими методами це досягнуто; елементи новизни у теоретичних положеннях та в практичних рекомендаціях (за наявності); з якими труднощами довелося зіткнутися в процесі виконання дослідження, які положення не знайшли підтвердження.

У виступі мають міститися також відповіді на основні зауваження керівника та рецензента. Доповідь здобувача не повинна перевищувати за часом 10–15 хвилин. Під час захисту кваліфікаційної роботи здобувач зобов'язаний дати вичерпні відповіді на всі зауваження у відгуках та рецензіях, а також у виступах на захисті. Захист кваліфікаційної роботи фіксується в протоколі засідання ЕК.

Оцінка за результатами захисту кваліфікаційної роботи виставляється на закритому засіданні екзаменаційної комісії, після чого публічно оголошується її головою випускнику і всім присутнім на захисті.

Тривалість захисту однієї кваліфікаційної роботи не повинна перевищувати 30 хвилин.

Особливості підготовки та захисту кваліфікаційних робіт для здобувачів дистанційної форми навчання та у разі настання особливих обставин

Для здобувачів дистанційної форми здобуття вищої освіти усі заходи щодо підготовки та захисту кваліфікаційних робіт здобувачами вищої освіти організовуються в дистанційному форматі за допомогою відповідних хмарних сервісів організації синхронного відеозв'язку (Zoom, Google Meet та ін.) та загальноуніверситетської платформи дистанційного навчання (MOODLE).

З метою ефективної організації процесу підготовки кваліфікаційних робіт, фахівці підрозділу діджиталізації та підтримки дистанційної освіти навчально-методичного відділу спільно з гарантом освітньої програми створюють дистанційний курс в системі MOODLE, обов'язковими компонентами якого є:

- методичні рекомендації щодо підготовки та захисту кваліфікаційних робіт;

- тематика кваліфікаційних робіт;
- сканкопія наказу щодо затвердження тем кваліфікаційних робіт та наукових керівників;
- календарний план-графік підготовки та захисту кваліфікаційних робіт;
- зразки (шаблони) структурних елементів кваліфікаційних робіт та супроводжуючих документів;
- рекомендований список основних публікацій наукових шкіл ЗВО за тематикою кваліфікаційних робіт;
- вимоги щодо перевірки на наявність академічного плагіату в кваліфікаційних роботах здобувачів вищої освіти.

Комунікація між керівником кваліфікаційної роботи та здобувачем вищої освіти здійснюється виключно в онлайн-овому форматі (якщо інший формат не був узгоджений між ними).

Здобувач вищої освіти зобов'язаний у встановлені планом-графіком терміни надіслати кваліфікаційну роботу (або її частину) керівнику.

Керівник зобов'язаний протягом семи робочих днів після отримання кваліфікаційної роботи (або її частини) надати здобувачу аргументовану відповідь щодо неї (зауваження, рекомендації тощо).

Попередній захист та підсумкова атестація у формі захисту проводиться у синхронному дистанційному режимі за допомогою визначеного кафедрою хмарного сервісу.

Умовою проведення захисту у синхронному дистанційному режимі є надійна автентифікація здобувачів. Члени ЕК та здобувачі освіти повинні мати надійний інтернет-зв'язок, комп'ютер з мікрофоном та відеокameraю або інші пристрої з аналогічними функціями, необхідне програмне забезпечення, що дозволить ідентифікувати особистість здобувача. Автентифікація здобувача здійснюється через демонстрацію ЕК через засоби відеозв'язку свого студентського квитка або іншого документу, що посвідчує особу.

З метою забезпечення публічності захистів, рекомендовано надавати можливість брати участь у дистанційному захисті всім бажаючим за умови їх попередньої реєстрації (спосіб реєстрації визначає Кафедра), шляхом висвітлення інформації про особливості реєстрації на сайті відповідної кафедри не пізніше ніж за тиждень до захисту.

Секретар комісії має здійснювати цифрову фіксацію (відеозапис, аудіозапис, фотофіксацію тощо) процесу захисту кваліфікаційної роботи.

У разі настання особливих обставин (оголошення воєнного та/або надзвичайного стану, введення карантинних обмежень тощо) усі захо-

ди щодо підготовки та захисту кваліфікаційних робіт здобувачами вищої освіти можуть бути організовані у дистанційному форматі.

Критерії оцінювання кваліфікаційної роботи

Оцінювання якості виконання та захисту кваліфікаційної роботи здійснюється відповідно до Положення про атестацію здобувачів вищої освіти та відповідних методичних рекомендацій кафедр, що враховують особливості виконання та захисту кваліфікаційних робіт різних спеціальностей.

При оцінюванні кваліфікаційної роботи береться до уваги рівень теоретичної, наукової та практичної підготовки здобувача вищої освіти, а також оцінки керівника та рецензента. Оцінювання захисту кваліфікаційної роботи відбувається за національною шкалою із переведенням у 100-бальну шкалу.

Об'єктами оцінювання кваліфікаційної роботи є:

- якість змісту кваліфікаційної роботи;
- якість захисту кваліфікаційної роботи: підготовлена доповідь та відповіді на запитання.

Якість виконаної кваліфікаційної роботи оцінюється за наступними критеріями:

- відповідність кваліфікаційної роботи завданню та вимогам методичних рекомендацій щодо її виконання;
- ступінь самостійності розв'язання поставлених завдань, наявність аналізу існуючих рішень та методологій;
- актуальність, новизна обраної теми, спосіб вирішення поставлених проблем та практична цінність отриманих результатів;
- ступінь обґрунтованості запропонованих рішень, їх відповідність сучасному рівню науки та техніки;
- якість і глибина наукового, теоретичного та практичного аналізу проблеми;
- відповідність отриманих результатів сучасній практиці;
- використання сучасних цифрових технологій;
- уміння працювати з нормативними та довідковими документами, наявність посилань на використані джерела.

Якість захисту кваліфікаційної роботи оцінюється за наступними критеріями:

- змістовність доповіді здобувача про вміст та основні результати роботи;
- чіткість структури і логічна послідовність викладення матеріалу;
- обґрунтованість, якість висновків та рекомендацій щодо практичного використання роботи;
- використання фахової, галузевої, наукової термінології;

- вміння чітко, зрозуміло та стисло викладати основні засади проведеного дослідження;

- повнота, глибина, обґрунтованість відповідей на питання членів ЕК за змістом роботи;

- культура мовлення.

«Відмінно» (90 – 100 балів – «А»). Робота бездоганна з погляду змістового наповнення і оформлення, має практичне значення і/або містить елементи наукової новизни; доповідь студента чітка, аргументована, змістовна; відповіді на запитання членів комісії повні та чіткі.

«Добре» (85 – 89 балів – «В» та 75 – 84 бали – «С»). Тема роботи розкрита, але мають місце окремі недоліки не принципового характеру: в теоретичній частині поверхово проаналізовано літературні джерела; елементи новизни та практичного значення чітко не розкрито; доповідь студента змістовна; відповіді на питання членів комісії загальом правильні; робота оформлена у межах вимог.

«Задовільно» (70 – 74 бали – «D» та 60 – 69 бали – «E»). Тема роботи в основному розкрита, але мають місце недоліки змістового характеру; нечітко сформульовані завдання та/або висновки роботи, теоретичний розділ має виражений компілятивний характер; доповідь студента не чітка, зміст роботи розкритий не повністю; відповіді на питання членів комісії не всі правильні або повні; є зауваження щодо оформлення роботи.

«Незадовільно» (1 – 59 балів – «FX»). Нечітко сформульовані завдання роботи. Розділи погано пов'язані між собою. Відсутній критичний огляд сучасних літературних джерел. Аналіз виконаний поверхово, переважає описовість на шкоду системності та глибині. Мають місце недоліки в оформленні роботи. Результати перевірки на антиплагіат незадовільні. Доповідь сумбурна, відповіді на питання членів комісії відсутні, неточні або неповні.

Робота до захисту не допускається, якщо робота подана керівнику на перевірку або на будь-який подальший етап захисту з порушенням термінів, встановлених регламентом; виконана не самостійно; структура не відповідає вимогам; зміст роботи не розкриває її теми; недбало оформлена, має негативні результати перевірки на антиплагіат.

Необхідною умовою захисту кваліфікаційної роботи є оприлюднення її результатів на конференціях (не менше 1 виступу) та публікаційна активність здобувача вищої освіти (не менше 1 статті або тез).

Підсумкову оцінку захисту кваліфікаційної роботи визначає ЕК.

Рішення комісії є остаточним.

Повторний захист кваліфікаційної роботи з метою підвищення оцінки не дозволяється.

Здобувач освіти, який отримав незадовільну оцінку на захисті кваліфікаційної роботи відраховується з закладу вищої освіти. Йому видається довідка встановленого зразка.

Здобувачі освіти, які не з'явилися на засідання ЕК для захисту кваліфікаційної роботи або отримали незадовільну оцінку мають право на повторну підсумкову атестацію в наступний термін роботи ЕК протягом трьох років після завершення навчання на відповідній ОП.

У разі отримання незадовільної оцінки, виключно в компетенції ЕК є прийняття рішення щодо можливості повторного захисту тієї ж кваліфікаційної роботи. Як правило, здобувач вищої освіти повинен обрати іншу тему кваліфікаційної роботи.

РОЗДІЛ 2.

ЗАГАЛЬНА СТРУКТУРА КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ

Особливості написання кваліфікаційних робіт зі спеціальності Спеціальна освіта (за спеціалізаціями). Логопедія.

Основний фокус кваліфікаційної роботи зі спеціальності «Спеціальна освіта»: логопедія, психокорекційна педагогіка, психокорекційний супровід, спеціальна освіта, інклюзивна освіта, історія їх становлення та розвитку в Україні; підготовка фахівців з логопедії в Україні та за кордоном; формування навичок планування, проведення навчальної, виховної, корекційно-розвиткової, реабілітаційної роботи з особами, які мають особливі освітні потреби (у т. ч. порівняльний аналіз організації та/або практики проведення такої роботи в Україні та за кордоном); здатності обирати ефективні форми, методи, засоби навчально-виховного, корекційно-реабілітаційного процесу.

Обов'язковою для здобувачів освітньої програми «Логопедія та психокорекційний супровід» є експериментальна частина дослідження: у ЗДО, ЗЗСО з інклюзивною формою навчання, інклюзивно-ресурсних центрах, логопедичних пунктах системи освіти, державних і приватних реабілітаційних, навчально-реабілітаційних центрах і центрах розвитку дитини тощо.

Методи, методики та технології наукового дослідження із логопедії: загальнонаукові (теоретичні, емпіричні, математичні, статистичні), психологічні та педагогічні методи аналізу проблем спеціальної та інклюзивної освіти; інформаційно-комунікаційні технології; методики і технології корекційно-розвивальної роботи з дітьми з особливими освітніми потребами тощо.

Інструменти та обладнання наукового дослідження зі спеціальної освіти: сучасне інформаційно-комунікаційне обладнання; спеціалізоване програмне забезпечення; інструменти, необхідні у процесі надання психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг особам з особливими освітніми потребами.

Методичні рекомендації та поради, викладені у кваліфікаційній роботі магістрів мають слугувати науковою та/або науково-практичною основою для подальшої професійної діяльності у закладах освіти, науково-дослідних установах, закладах, які надають психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові послуги особам із особливими освітніми потребами (у тому числі з обмеженнями життєдіяльності,

інвалідністю тощо) на посадах керівників, методистів та спеціальних педагогів/логопедів інклюзивно-ресурсних центрів, ресурсного центру підтримки інклюзивної освіти, навчальних закладів для громадян, які потребують соціальної допомоги та реабілітації, центру соціально-психологічної реабілітації дітей, логопедичних пунктів, відділів інклюзивної освіти/спеціальної освіти.

За результатами написання та захисту кваліфікаційної роботи здобувачі ОР «магістр» спеціальності «Спеціальна освіта (за нозологіями)» спеціалізації «Логопедія» мають продемонструвати інтегральну здатність розв'язувати складні задачі теоретично-дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері спеціальної та інклюзивної освіти.

Назва роботи — перше джерело інформації для майбутніх читачів, отже вона повинна бути максимально інформативною, вказувати на мету дослідження, підкреслювати його завершеність. **Не рекомендується** назву роботи розпочинати словами «Вивчення ...», «Дослідження ...», «Матеріали до вивчення...», «До питання...», «Теоретичні засади...» тощо.

Назва роботи має починатися «Формування...» або «Корекція...».

Серед цитованих літературних джерел у науковій роботі здобувача періодична література повинна складати не менше 25%. Ця новітня інформація опублікована у статтях наукових журналів, базах даних Internet, дисертаціях та авторефератах за останні **п'ять** років, матеріалах конференцій, симпозіумів, наукових семінарів тощо.

Кваліфікаційна робота повинна бути викладена державною (українською) мовою!

Структура магістерської роботи:

1. Титульний аркуш (додаток А);
2. Зміст (додаток Б);
3. Вступ (додаток В);
4. Теоретичні розділи, що мають свою змістовну назву;
5. Висновки до розділу;
6. Емпіричний розділ, що також має свою змістову назву (констатувальний етап експерименту);
7. Висновки до розділу;
7. Практичний розділ (формувальний експеримент);
8. Висновки (загальні);
9. Список використаної літератури;
10. Додатки (якщо вони є).

Вступ

У вступі розкривається сутність і стан розроблення наукової проблеми, до якої звертається здобувач, формулюються мета та завдання,

визначаються методи та етапи дослідження, аналізується джерельна база, виокремлюються різні погляди, характеризуються тенденції в розробленні проблеми, її теоретико-методологічні аспекти; описується логіка експерименту (за необхідності), обґрунтовується практична значущість роботи та ін. Обсяг вступу кваліфікаційної (магістерської) роботи – 3-5 сторінок.

Вступ повинен мати таку структуру:

- обґрунтування актуальності теми;
- визначення об'єкта та предмета дослідження;
- характеристика ступеня вивченості теми в спеціальній науковій літературі;

літературі;

- визначення мети та завдань дослідження;
- обґрунтування гіпотези дослідження (за необхідності);
- огляд джерельної бази дослідження;
- характеристика методології дослідження;
- обґрунтування практичного значення отриманих результатів,

дані про їх апробацію, публікації тощо.

Обґрунтування актуальності теми – обов'язкова вимога до будь-якої кваліфікаційної роботи. Висвітлення актуальності теми повинно бути небагатослівним: достатньо в межах однієї сторінки викласти теоретичне підґрунтя, актуалізоване нормативно-правовими положеннями Законів України, методологічні засади і практичне значення розробки теми дослідження.

Об'єкт дослідження в логопедії – дитина з тяжкими порушеннями мовлення, її мовленнєва діяльність, які зумовлюють проблему, обрану автором для вивчення.

Предмет дослідження – процес формування, корекції різних складових мовленнєвої діяльності дитини із ТПМ. Він вказує на суттєві аспекти, які є визначальними для даного дослідження. Предмет визначає тему дослідження, він також відображається в самій назві роботи.

Для того, щоб проаналізувати стан дослідження з обраної теми, автором роботи складається короткий огляд джерельної бази дослідження, завдяки якому робиться висновок, що обрана тема потребує подальшого розроблення.

Мета дослідження повинна відображати його кінцеві прогнозовані результати – розробити та експериментально перевірити ефективність дидактичної моделі, корекційної програми тощо. Мета пов'язана з об'єктом і предметом дослідження, а також його кінцевим результатом і шляхами його досягнення. Для досягнення поставленої мети дослідження студент визначає послідовне виконання відповідних завдань: «проаналізувати», «узагальнити», «описати», «встановити», «удоско-

налити», «розвинути», «обґрунтувати», «розробити» тощо. Завдання повинні формулюватися точно й конкретно, оскільки їх вирішення повинно визначати зміст розділів кваліфікаційної роботи. Їх має бути не більше 3-4.

Гіпотеза (недоведена теза, припущення, можлива відповідь на запитання) – це науково обґрунтоване припущення, що висувається для пояснення існування окремих явищ, процесів, зв'язків між ними, закономірностей та механізмів їх, яке після перевірки може виявитись дійсним або хибним. Гіпотеза являє собою ймовірну відповідь на питання, що виникають у ході дослідження, це одне з можливих вирішень проблеми.

Об'єкт, предмет, мета і гіпотеза дослідження повинні бути логічно взаємоузгодженими й пов'язаними між собою та темою кваліфікаційної роботи.

Методи дослідження. Важливим етапом кваліфікаційного дослідження є вибір методів дослідження. Вони використовуються як інструмент, завдяки якому досягається визначена мета роботи. Під час написання кваліфікаційної роботи студент повинен обирати та використовувати ті методи, за допомогою яких можлива реалізація поставлених у дослідженні завдань.

Теоретичне та практичне значення отриманих результатів. Подаються відомості про практичне застосування одержаних результатів дослідження або рекомендації щодо їх використання.

Особистий внесок автора. У разі використання в кваліфікаційній роботі ідей чи розробок, що належать співавторам, разом із якими були написані наукові праці, підготовлені доповіді і виконані спільні дослідження, студент повинен відзначити цей факт у кваліфікаційній роботі з обов'язковою вказівкою конкретного особистого внеску.

Апробація результатів роботи. Зазначається, на яких конференціях, семінарах доповідалися результати дослідження тощо.

Публікації. Наявність публікацій (1 стаття або наявність 2 тез доповіді), що є підтвердженням апробації результатів наукового дослідження, становить обов'язкову умову допуску до захисту кваліфікаційної роботи. Зазначається кількість та назви статей у наукових журналах, збірниках наукових праць, матеріалів і тез конференцій, в яких опубліковані результати кваліфікаційної роботи.

Розділи кваліфікаційних робіт

Теоретичний розділ. Теоретична частина є самостійним теоретичним дослідженням студента з обраної проблематики. Вона є повним оглядом літературних джерел в тій предметній галузі науки і суміжних областей інших наук, пов'язаних з тематикою дослідження. Вона по-

винна мати змістовну, проблемну назву і мати внутрішню структуру підрозділів, взаємозв'язаних між собою логічними переходами. Теоретична частина може складатися з одного або декількох пунктів, а пункти, у свою чергу, можуть складатися з підпунктів, кожен з яких повинен мати змістовну назву. Мінімальний розділ, що має власну назву і винесений в «Зміст», має бути за обсягом не менше 5-7 сторінок. При цьому не повинно складатися враження, що частини теоретичного огляду не пов'язані одна з одною.

Необхідно звертати особливу увагу на структуру роботи, змістовний зв'язок частин і логічні переходи між ними. Кожний пункт повинен закінчуватися коротким резюме, що підводить підсумки огляду з точки зору його значення для досягнення мети роботи (Таким чином,.....).

Емпіричний розділ

Дипломна роботи магістрів обов'язково містить емпіричний розділ.

Емпіричний розділ роботи є повноцінним звітом про роботу зі збору і аналізу емпіричних даних.

Емпіричний розділ має таку структуру:

— Програма емпіричного дослідження з критеріально-показниковою базою.

— Опис і аналіз результатів.

— Обговорення результатів.

— Висновки.

Вимоги до складання вибірки для магістрів: 5-10 дітей із порушеннями мовленнєвого розвитку та стільки ж з нормою. В умовах дистанційної роботи, викликаній пандемією та введенням воєнного стану в Україні, дозволяється зменшення об'єму вибірки та окремого обґрунтування проблеми, методики проведення експерименту й можливості при цьому вирішення поставлених завдань дослідження.

Практичний розділ

Дипломна роботи магістрів обов'язково містить практичний розділ.

Практичний розділ роботи містить проектно-рекомендаційний характер. Він може містити дидактичну модель, опис її етапів, матеріали проблемного чи дискусійного характеру, а також аргументовану позицію автора роботи, наукову новизну розкриття теми дослідження із застосуванням сучасних методик або технологій, власні методичні розробки з апробацією на експериментальних майданчиках, конкретні реальні пропозиції для вирішення проблеми.

Висновки

Логічним завершенням кваліфікаційної роботи є формування загальних висновків. Головна їх мета – узагальнити підсумки проведеної

роботи. Висновки подаються у вигляді окремих лаконічних положень, методичних рекомендацій. Дуже важливо, щоб вони максимально відповідали поставленим завданням. Також рекомендовано формулювати висновки до кожного розділу кваліфікаційної (дипломної) роботи.

У висновках необхідно відображати не тільки те позитивне, що вдалося виявити в результаті вивчення теми, а й можливі недоліки та проблеми, а також сформулювати конкретні рекомендації та пропозиції щодо їх усунення. У висновках слід наголошувати на якісних та кількісних показниках здобутих результатів, обґрунтовувати достовірність результатів дослідження (за можливості проведення повного експерименту), подавати рекомендації щодо вирішення порушених проблем, удосконалення підходів до їх подальшого вивчення. У стислій формі, з логічною послідовністю викладаються зроблені автором узагальнення і висновки, які в подальшому складають основу доповіді студента під час захисту кваліфікаційної (дипломної) роботи перед Екзаменаційною комісією.

Обсяг загальних висновків, як правило, становить 2-4 сторінки. Потрібно старанно звірити кожний висновок з текстом та завданнями роботи, щоб між ними не було неузгодженості. У висновках недопустимі посилання на літературні джерела, обговорення результатів досліджень та припущення.

РОЗДІЛ 3.

ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ ТА ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Вимоги до мови і стилю кваліфікаційної роботи

Матеріал випускової кваліфікаційної роботи повинен бути викладений простим науковим стилем. Текст роботи не повинен містити повторів та бути перевантаженим цитатами, зайвим текстом. Не припустимо переписувати зміст роботи з літературних джерел без посилань.

Мова і стиль роботи як частина писемної наукової мови склалися під впливом так званого академічного етикету, сутністю якого є інтерпретація власного і запозичених поглядів з метою обґрунтування наукової істини. Встановлені певні традиції у спілкуванні вчених між собою як в усній, так і в писемній мові.

Найхарактернішою ознакою писемної наукової мови є формально-логічний спосіб викладу матеріалу. Це знаходить своє відображення у всій системі мовних засобів. Науковий виклад складається переважно з роздумів, метою яких є доведення істин, виявлених у результаті дослідження фактів дійсності.

Для наукового тексту характерними є смислова завершеність, цілісність і зв'язність. Для вираження логічних зв'язків застосовують спеціальні функціонально-синтаксичні засоби зв'язку, що вказують на послідовність розвитку думки (*спочатку, насамперед, потім, поперше, по-друге, отже*), заперечення (*проте, тимчасом, але, тим не менше, аж ніяк*), причинно-наслідкові відношення (*таким чином, тому, завдяки цьому, відповідно до цього, внаслідок цього, крім того, до того ж*), перехід від однієї думки до іншої (*тепер звернімося до..., розглянемо, зупинимось на..., розглянувши..., перейдемо до..., необхідно зупинитися на..., необхідно розглянути...*), результат, висновок (*отже, значить, як висновок, на закінчення зазначимо, все сказане дозволяє дійти висновку, підсумовуючи, слід сказати...*).

Для мови наукових праць характерна відсутність експресії (уникати висловів: «не розумію думку автора, поганий вислів, нащо було це робити, тощо»). Звідси домінуюча форма оцінки – констатація ознак, притаманних слову, яке визначають («на думку автора...», «не погоджуюся з думкою автора»).

Обов'язковою вимогою щодо об'єктивності викладення матеріалу роботи є посилання на джерело повідомлення, автора висловленої

думки чи якогось виразу. У тексті цю умову можна реалізувати за допомогою спеціальних вставних слів і словосполучень (за повідомленням, за відомостями, на думку, за даними, на нашу думку тощо).

У наукових роботах зазвичай замість займенника «я» використовують «ми» з огляду на те, що представлення суб'єкта авторства як формального колективу надає більшого об'єктивізму викладенню. Вираження авторства через «ми» дозволяє відобразити власну думку як думку певної групи людей, наукової школи чи наукового напрямку, адже сучасну науку характеризують такі тенденції, як інтеграція, колективність творчості, комплексний підхід до вирішення проблем, до того ж, робота виконується під науковим патронатом керівника, як носія певної академічної думки чи школи. Займенник «ми» та його похідні набагато краще передає й відтінює ці тенденції.

Технічні вимоги до кваліфікаційних робіт

Орієнтовний обсяг дипломної роботи рівня «магістр» – 70-100 сторінок без списку літератури, друкованих кеглем 14 пунктів шрифту Times New Roman через полуторний інтервал. На кожній сторінці залишають поля: ліве – 3 см, верхнє – 2,0 см, нижнє – 2,0 см і праве – 1,5 см. Абзац – 1,25 мм. Нумерація сторінок – наскрізна, правий верхній кут. На першій сторінці (титольному аркуші) номер не ставиться. Нумерація починається зі вступу – 3 сторінка. Додатки наприкінці роботи також не нумеруються.

Заголовки розділів друкують по центру рядка великими літерами жирним шрифтом. Кожний розділ починають з нової сторінки.

Заголовки підрозділів друкують з абзацу малими літерами жирним шрифтом, але перша буква – велика. Підрозділи з нових сторінок починати не треба.

Переноси слів в заголовках не допускаються. Крапка в кінці заголовків не проставляється. Заголовки не слід підкреслювати.

У кваліфікаційній роботі має бути посилання не менш ніж на 60 наукових публікацій (за останні 10 років), з яких кількість навчальних посібників не повинна перевищувати 1/4 частини.

Таблиці, рисунки та формули

Таблиці, формули, рисунки і підпункти нумеруються в середині кожного розділу. Наприклад, 1.1, таблиця 2.3, формула 3.2 і т. д. При цьому слово «таблиця» пишеться без скорочень, а слово «рисунок» скорочується «рис.».

Таблиці – ефективний спосіб стислого представлення початкових даних у термінах категорій або в числовій формі, що дають їх первинне узагальнення по відношенню до конкретних завдань дослідження;

застосовані до даних, представлених різними типами шкал. Кожна таблиця повинна мати назву.

Зразок оформлення

Таблиця 3.1

Кількісні показники виконання завдань за II критерієм

Група	Кількість майбутніх корекційних педагогів, що виконали завдання (%)					
	Рівні					
	Високий		Середній		Низький	
	Початок	Кінець	Початок	Кінець	Початок	Кінець
ЕГ	7,2	56,5	42,4	32,6	50,4	10,9
КГ	8	25,0	33	25,0	59	45,0

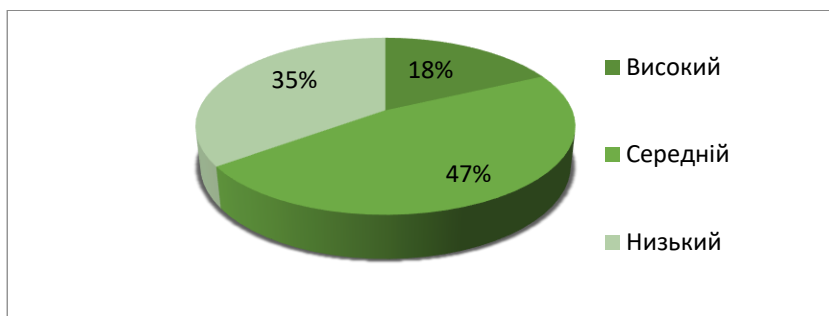
Графічне представлення результатів (діаграми, графіки та ін.) використовується для узагальнення, стискування початкових даних; основна мета його застосування – забезпечити наочність побудови основної лінії доказів і достовірності висновків (за рахунок вищої інформаційної місткості зображень порівняно з представленням даних у вигляді чисел) і доступність даних для незалежного аналізу. Кожен рисунок повинен мати назву.

Зразок оформлення

Результати відображено у діаграмі 1.2.

Діаграма 1.2.

Кількісні показники рефлексивно-практичної готовності експериментальної групи

Діаграма 3.7

Кількісні показники рефлексивно-практичної готовності експериментальної групи

Посилання на літературу та список літератури

Максимальний обсяг цитувань для кваліфікаційних (дипломних) досліджень не повинен перевищувати 40% від загального обсягу тексту, а робота допускається до захисту за умови, якщо її текст визнається оригінальним (з високою унікальністю) в межах, визначених у п. 4.4. «Положення про кваліфікаційну роботу у Чорноморському національному університеті імені Петра Могили».

В усіх розділах роботи слід уникати вживання особистих займенників «Я ...», «Ми ...» і т. п.; краще користуватися безособовими виразами «Досліджено ...», «Виявлено ...», «Аналізували ...» або «Дослід виконували (проводили)», «В процесі роботи з'ясовано...».

У науковій літературі прийнято два типи цитування – безпосереднє (дослівне) і вільне (не дослівне). Цитатами в дипломних роботах не слід зловживати. Безпосередні цитати повинні бути абсолютно ідентичні оригіналу і беруться в лапки. Перед цитатою або після цитати вказується її автор. Наприклад: «...Цитата...» [5, 32]". 5 – номер в списку використаних джерел, 32 – сторінка з джерела з цитатою.

При недослівному цитуванні автора використовується посилання цифрове [6] – це означає, що студент посилається на публікації, які в списку цитованої літератури знаходяться під зазначеними номерами.

Список літератури складається з переліку всіх без виключення джерел, на які автор посилається в тексті. Правила оформлення списку літературних джерел наведені у Додатку.

Використана література повинна бути наведена в алфавітному порядку, включаючи електронні ресурси і враховуючи не тільки першу,

але й другу і подальші літери прізвищ авторів публікацій. Роботи авторів з однаковим прізвищем розміщують в алфавітному порядку їх ініціалів, а роботи одного і того ж автора – в хронологічному порядку виходу їх у світ. Наприкінці списку наводяться латиницею назви робіт іноземних авторів (Додаток).

Додатки

Додатки слід оформлювати як продовження магістерської роботи на її наступних сторінках, розташовуючи додатки в порядку появи посилань на них у тексті магістерської роботи. Кожний додаток повинен починатися з нової сторінки. Додаток повинен мати заголовок, надрукований вгорі малими літерами з першої великої симетрично відносно тексту сторінки. Посередині рядка над заголовком малими літерами з першої великої повинно бути надруковано – слово «Додаток ____» і велика літера, що позначає додаток. Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Г, Є, З, І, Ї, Й, О, Ч, Б, наприклад, додаток Б і т. д. Один додаток позначається як додаток А.

Додатки повинні мати спільну з рештою магістерської роботи наскрізну нумерацію сторінок.

ДОДАТКИ

Додаток А

Зразок оформлення титульного листа магістерської роботи

Міністерство освіти і науки України
Чорноморський національний університет імені Петра Могили
Навчально-науковий інститут післядипломної освіти
Кафедра соціальної роботи, педагогіки і логопедії

«Допущено до захисту»

Завідувач кафедри соціальної роботи, педагогіки і логопедії

_____ Н. В. Савінова

“___” _____ 20__ року

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття ступеня вищої освіти

магістр

на тему: «ТЕХНОЛОГІЯ РОБОТИ ТА ОСОБЛИВОСТІ КОМПЛЕКС-
НОЇ ОЦІНКИ ДІТЕЙ»

Керівник:

_____
(вчене звання, науковий ступінь,
П.І.Б.)

Рецензент:

_____
(посада, вчене звання, науковий
ступінь, П.І.Б.)

Виконав:

Студент (ка) VI
курсу групи 623 МЗ

_____
(П.І.Б.)

Спеціальності:

A6 Спеціальна освіта
(за спеціалізаціям
A6.01 Логопедія
_____
(шифр і назва спеціальності)

ОПП:

«Логопедія та психокорек-
ційний супровід»
_____

Миколаїв – 2025

Приклад “ЗМІСТу” магістерської роботи

ЗМІСТ

ВСТУП.....	
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ САНІТАРНО-ГІГІЄНИЧНИХ УМІНЬ ТА НАВИЧОК У ДІТЕЙ ІЗ СЕНСОРНИМИ ПОРУШЕННЯМИ В ЕПІДЕМІЧНО УСКЛАДНЕНИХ УМОВАХ В ІНКЛЮЗИВНОМУ СЕРЕДОВИЩІ.....	
1.1. Сутність понять «санітарно-гігієнічні уміння та навички», «епідемічно ускладнені умови», «інклюзивне середовище».....	
1.2. Аналіз психолого-педагогічної літератури з проблеми формування санітарно-гігієнічних умінь та навичок у дітей із сенсорними порушеннями в епідемічно ускладнених умовах в інклюзивному середовищі.....	
РОЗДІЛ 2. ДІАГНОСТИКА РІВНЯ СФОРМОВАНОСТІ САНІТАРНО-ГІГІЄНИЧНИХ УМІНЬ ТА НАВИЧОК У ДІТЕЙ ІЗ СЕНСОРНИМИ ПОРУШЕННЯМИ В ЕПІДЕМІЧНО УСКЛАДНЕНИХ УМОВАХ В ІНКЛЮЗИВНОМУ СЕРЕДОВИЩІ	
2.1. Аналіз програм розвитку для дітей із сенсорними порушеннями дошкільного віку.....	
2.2. Змістова характеристика рівнів сформованості санітарно-гігієнічних умінь та навичок у дітей із сенсорними порушеннями в епідемічно ускладнених умовах в інклюзивному середовищі	
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ФОРМУВАННЯ САНІТАРНО-ГІГІЄНИЧНИХ УМІНЬ ТА НАВИЧОК У ДІТЕЙ ІЗ СЕНСОРНИМИ ПОРУШЕННЯМИ В ЕПІДЕМІЧНО УСКЛАДНЕНИХ УМОВАХ В ІНКЛЮЗИВНОМУ СЕРЕДОВИЩІ	
3.1. Дидактична модель формування санітарно-гігієнічних умінь та навичок у дітей із сенсорними порушеннями в епідемічно ускладнених умовах в інклюзивному середовищі	
3.2. Моніторинг результатів упровадження моделі формування санітарно-гігієнічних умінь та навичок у дітей із сенсорними порушеннями в епідемічно ускладнених умовах в інклюзивному середовищі.....	
ВИСНОВКИ.....	
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	
ДОДАТКИ.....	

*Може бути два розділи кваліфікаційної роботи.

Приклад оформлення “ВСТУПу” кваліфікаційної роботи

ВСТУП

Актуальність дослідження

Мета дослідження

Об’єкт дослідження

Предмет дослідження

Завдання дослідження:

- 1.
- 2.
- 3.

Методи дослідження

Опис вибірки

База проведення емпіричного дослідження

Практична значущість дослідження

Апробація

Структура роботи

Актуальність дослідження. Гуманістична парадигма сучасної спеціальної освіти спрямовує психолого-педагогічну допомогу дітям із сенсорними порушеннями, з урахуванням права кожної людини на якісну освіту та розвиток згідно з її можливостями. Так, у методичному листі «Психологічний і соціальний супровід дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного навчання» Міністерства освіти і науки України від 26.07.2012 №1/9-529 окреслено напрямки діяльності в освіті дітей з особливими потребами, які потребують підвищеної уваги, одним з яких є соціальний супровід інклюзивного навчання в Україні.

Сучасні дослідження особливостей навчання дітей із сенсорними порушеннями спрямовані на розв’язання важливих завдань, які пов’язані з формуванням мовленнєвих компетентностей (Н. Савінова, М. Шеремет та ін.), особистісного розвитку (Є. Синьова, Б. Шеремет, Д. Шульженко), визначення ефективних методів формування окремих когнітивних, соціальних та комунікативних навичок (Н. Базима).

Проте й нині недостатньо розкрито аспекти навчання дітей із сенсорними порушеннями, не висвітлено роль навичок самообслуговування цієї категорії дітей у закладах освіти з інклюзивною формою навчання, що і обумовило вибір теми даного дослідження.

Об’єкт дослідження –

Предмет дослідження –

Мета дослідження: розробити дидактичну модель формування санітарно-гігієнічних умінь та навичок у дітей із сенсорними порушеннями в епідемічно ускладнених умовах в інклюзивному середовищі.

Досягнення мети забезпечується вирішенням таких **завдань**:

- проаналізувати психолого-педагогічну літературу з проблеми формування санітарно-гігієнічних умінь та навичок у дітей із сенсорними порушеннями в епідемічно ускладнених умовах в інклюзивному середовищі;

- розробити критерії, показники та рівні сформованості санітарно-гігієнічних умінь та навичок у дітей із сенсорними порушеннями в епідемічно ускладнених умовах в інклюзивному середовищі;

- розробити та експериментально перевірити дидактичну модель формування санітарно-гігієнічних умінь та навичок у дітей із сенсорними порушеннями в епідемічно ускладнених умовах в інклюзивному середовищі.

Для розв'язання поставлених завдань було використано такі **методи дослідження**: *теоретичні*: теоретичний аналіз психолого-педагогічної літератури; *емпіричні*: спостереження, опитування, анкетування, педагогічний експеримент; *статистичні*: методи аналізу результатів, обробки даних.

Наукова новизна дослідження полягає у розробці критеріїв, показників, завдань формування санітарно-гігієнічних умінь та навичок у дітей із сенсорними порушеннями в епідемічно ускладнених умовах в інклюзивному середовищі.

Апробація результатів дослідження: Основні результати дослідження впроваджено у корекційно-педагогічний процес закладу ..... м. Миколаєва. Презентовано в доповідях на студентських наукових конференціях (... опубліковані праці).

Практичне значення: результати дослідження можуть бути використані у роботі логопедів-практиків, дефектологів у спеціалізованих установах, при розробці та проведенні спецкурсів у вищих навчальних закладах.

Робота складається зі вступу, двох розділів, загальних висновків, списку використаних джерел, додатків. Загальний обсяг роботи 110 сторінок, з них 75 сторінок основного тексту. У роботі подано .... таблиць, ... діаграм, ..схеми та .... графіка.

Приклад списку літератури:

Характеристика джерела	Приклад оформлення
Книги: Один автор	1. Анохіна Т. О. Семантизація категорії мовчання в англomовному художньому дискурсі : монографія. Вінниця, 2008. 160с. 2. Дахно І. І. Історія держави і права : навч. посібн. Київ : Центр навч. л-ри, 2006. 408 с.
Два і більше авторів	1. Голубовська І. О., Корольов І. Р. Актуальні проблеми сучасної лінгвістики : курс лекцій. Київ, 2011. 223 с. 2. Бірюков І. А., Заїка Ю. О., Співак В. М. Цивільне право України. Заг. частини : навч. посібн. для студ. спец. вузів. Київ, 2005. 304 с. 3. Аномалії в цивільному праві України : навч. практ. посібн. /Р. А. Майданик та ін. ; відп. ред. Р. А. Майданик. 2-ге вид. переробл. та допов. Київ : Юстініан, 2010. 1008 с.
Без автора: редактор	Спортивна медицина: практичні рекомендації / ред. Р. Джексон. Київ : Олімпійська література, 2003. 384 с.
укладач	Літературознавча енциклопедія : у 2 т. Т. 2 : М-Я / авт.-уклад.Ю. Ковалів. Київ. 2007. 624 с.
Багатотомний документ: загалом	Теорія і методика фізичного виховання : в 2 т. / ред. Т. Ю. Круцевич ; пер. з рос. Л. К. Кожевнікової. Київ, 2008. Т. 1 : Загальні основи теорії і методики фізичного виховання. 392 с. ; Т. 2 : Методика фізичного виховання різних груп населення. 368 с.
Матеріали конференцій	Чернілевська О. І. Поняття і ознаки множинності осіб у зобов'язанні. Сучасний стан та перспективи подальшого розвитку правової системи України : збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції (м. Харків, 14–15 вересня 2012 р.). Харків, 2012. С. 65–66.
Документи, що продовжуються	Бурбело В. Б. Сучасні концепції дискурсу та лінгвопрагматичні засади дискурсології. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Іноземна філологія. 2002. Вип. 32–33. С. 79–86.

Інші видання: законодавчі та нормативні документи	1. Закон України про рекламу (за станом на 25 січня 2000 р.) // Верховна Рада України. Київ : Парламентське видавництво, 2000. 20 с. 2. Цивільний кодекс України : Кодекс України від 16.01.2003 р. № 435–IV. Дата оновлення : 19.07.2017. URL : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/435-15 (дата звернення: 20.08.2017 р.).
правила	Правила пожежної безпеки в Україні. Затв. Мін-вом внутріш. справ України 30.12.2014. Чинний від 10.04.2015. Київ : Техніка, 2003. 157 с.
Каталог	Національна академія наук України. Анотований каталог книжкових видань 2008 року Київ : Академ-періодика, 2009. 444 с.
Препринти	Панасюк М. І. , Скорбун А. Д., Сплошной Б. М. Про точність визначення активності твердих радіоактивних відходів гамма- методами. Чорнобиль : Ін-т пробл. Безпеки АЕС НАН України, 2006. 7, [1] с. (Препринт. НАН України, Ін-т пробл. Безпеки АЕС; 06-1).
Атласи	Куерда Х. Атлас ботаніки / пер. з ісп. В. Й. Шовкун. Харків, 2005. 96 с.
Бібліографічні покажчики	Куц О. С. Бібліографічний покажчик та анотації кандидатських дисертацій, захищених у спеціалізованій вченій раді Львівського державного університету фізичної культури у 2006 році. Львів : Укр. технології, 2007. 74 с.
Частина документа: стаття з матеріалів конференцій	Скальський В. Р. Становлення методу акустичної емісії в установах Західного наукового центру. Теорія і практика раціон. проектування, виготовлення і експлуатація машинобуд. конструкцій : праці 2 між-нар. наук.-техн. конф. (Львів, 11–13 лист.2010). Львів. С. 9–10.
стаття з збірника	Герман К. Ф. Розвиток лексики українських говірок Буковини в XX ст. Науковий вісник Чернівецького університету. Слов'янська філологія : збірник наукових праць. Чернівці, 2008. Вип. 428–429. С. 7–9.

Вказівки щодо написання магістерських робіт

стаття з журналу	Завальний А. Юридичні факти: історичні та сучасні аспекти розуміння. Право України. 2006. № 1. С. 113-116. або Завальний А. Юридичні факти: історичні та сучасні аспекти розуміння // Право України. 2006. № 1. С. 113-116.
стаття з газети	Дубогай О. Д. Щоденник здоров'я школяра. Валеологія. 1999. №7, квітень. С. 2–6.
інтерв'ю	Бубка С. Копенгаген: олімпійські зустрічі : [інтерв'ю з президентом НОК України С. Бубкою про роботу 121 сесії МОК]; інтерв'ю вела Г. Нечаєва. Олімпійська арена. 2009. №10. С. 2–4
рецензія	Касьянов Г. Глобальна еволюція людства: культурно-цивілізаційний вимір. Вісн. Кн. Палати. 2001. № 12. С. 14–15. Рец. На кн.: Шейко В. Культура. Цивілізація. Глобалізація (кінець XIX – поч. XX ст.) : монографія : у 2 т. Харків, 2001. Т. 1. 520 с.; Т. 2. 400 с.
Електронні ресурси	1. Берташ В. Пріоритети визначила громада // Голос України : електрон. версія. газ. 2012. № 14 (5392). Дата оновлення : 04.08.2012. URL : http://www.golos.com.ua/userfiles/file/040812/040812-u.pdf (дата звернення: 06.08.2012).
Автореферати дисертацій	Старовойт С. В. Видавнича діяльність Національної академії наук України у 1918–1933 рр. : автореф. дис. ...канд. іст. наук. Київ. 2003. 20 с.

Виробничо-практичне видання

Методична серія. Випуск 461

***Наталія Володимирівна Савінова,
Марія Ігорівна Берегова***

ВКАЗІВКИ ЩОДО НАПИСАННЯ МАГІСТЕРСЬКИХ РОБІТ

Методичні вказівки

*Для спеціальності А6 Спеціальна освіта
спеціалізації А6.01 Логопедія*

Редактор *О. Михайлова*

Комп'ютерна верстка, дизайн обкладинки *К. Гросу-Грабарчук*
Друк *С. Волинець*. Фальцювально-палітурні роботи *О. Мішалкіна*.

Підп. до друку 21.05.2025.

Формат 60х84 ¹/₁₆. Папір офсет.

Гарнітура «Times New Roman». Друк різнограф.

Ум. друк. арк. 2. Обл.-вид. арк. 1,6.

Тираж 50 пр. Зам. № 7012.

Видавець і виготовлювач: ЧНУ ім. Петра Могили.

54003, м. Миколаїв, вул. 68 Десантників, 10.

Тел.: 8 (0512) 50–03–32, 8 (0512) 76–55–81, e-mail: rector@chmnu.edu.ua.

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 6124 від 05.04.2020.